

TARTU ÜLIKOOL VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Kultuurhariduse osakond

Kultuurikorralduse õppekava

Martin Bristol

ESNA GALERII JA NÄITUSE „MEISTERLIKKUSE AJATUS“ AVASÜNDMUS

Loov-praktiline lõputöö

Juhendaja: Tiiu Männiste, MA

Kaitsmisele lubatud:

Viljandi 2019

Sisukord

SISSEJUHATUS	4
1. ORGANISATSIOONI ANALÜÜS.....	6
1.1. OÜ Mõtleja Tigu - tegevuse lühiülevaade	6
1.2. Esna Galerii Mõtleja Tigu OÜ võimaluste avardajana	7
2. ESNA GALERII IDEE	9
2.1. Esna Galerii kui meisterlikkuse mõtestamise kants	9
2.2. Tuntumate maapiirkonna galeriide tutvustus	10
2.3. Esna küla ja võimalik koostöö piirkonnas	11
2.4. Esna Galerii loomemajanduse kontekstis.....	12
2.5. Esna Galerii missioon, visioon ja eesmärgid	13
3. ESNA GALERII JA NÄITUSE „MEISTERLIKKUSE AJATUS“ AVASÜNDMUSE TUTVUSTUS	14
3.1. Sündmuse tutvustus.....	14
3.2. Sündmuse eesmärgid.....	15
3.3. Sündmuse huvi-ja sihtgrupid.....	16
4. KORRALDUSTÖÖ ANALÜÜS.....	17
4.1. Korraldusprotsess ja meeskond.....	17
4.2. Turundustegevus	18
4.3. Riskianalüüs	19
4.4. Eelarve ja rahastamine	19
4.5. Sotsiaal-majanduslik mõju	20
5. ENESEREFLEKSIOON.....	22
KOKKUVÕTE	23
KASUTATUD ALLIKAD	24

LISAD.....	26
Lisa 1 Avasündmuse päevakava	26
Lisa 2 Avasündmuse korraldamise ajakava.....	27
Lisa 3 Riskianalüüs	28
Lisa 4 Meediaplaan.....	30
Lisa 5 Planeeritud eelarve ja täitmine.....	31
SUMMARY	32

SISSEJUHATUS

Valisin lõputööks Esna Galerii ja näituse „Meisterlikkuse ajatus“ avasündmuse kahel põhjusel. Esiteks olen ise Esna Galerii idee algataja ning seda haldava ettevõtte Mõtleja Tigu OÜ (MT) ainuomanik ja teiseks sain Esna Galerii kontseptsiooni arendamise ja avanäituse loomise käigus edukalt kasutada enamikku kultuurikorralduse eriala ülikooliõpingute käigus omandatud.

Esna Galerii asub minule ja minu abikaasale Lilianile kuuluvas pea sajaaastase ajalooga kauplusemajas Järvamaal Esna külas, kus lisaks meie kodule enam kui kolmteist aastat, on olnud meie ateljeetöökodad.

Oleme Lilianiga lapsest peale olnud „heade kätega“. Liliani põhimaterjaliks on tekstiilid ja minul puit. Ühised materjalideülesed tööd ja projektid on meid kokku viinud kõikvõimalike eriliste materjalidega takust kullani, aga mis veel tähtsam, huvitavate meistritega, nii koostöös kui eeskujudena.

Alustasime ühist teed oma Tallinna vanalinnas asunud ateljeekorterist arhitekt Karl Burmani loodud majas, 110 ruutmeetrises korteris. Rajasime endises Polümeri tehases ühe esimese meistritöökoda, mis tegutseb tänini ja esimese lapse sündides, asudes otsima „oma kohta“, jõudsime Esna.

Meie visiooniks Esna kolides oli **„Ateljeetöökoda, kus võib, aga ei pea tegema.“**

Realistidena tähendas see teadlikku otsust aastatepikkuseks igapäevaseks tööks tellimustööde ja seeriatoodetega, et mitte millestki ehitada ülesse kodu oma perele ning töökodad, kus oleks tiptasemel tööriistad ja tehnilised võimalused, käepärast parimad materjalid ja ideaalis mõni väljaõppinud abiline. Kõik see, et saaks teostada oma loomingulisi ideid, omas ja võimalusterohkes keskkonnas.

Tekstiili- ja puidutöökoda vaheline 1930ndate lõpus valminud avar kauplusesaal oli meil algusest peale planeeritud esindusruumiks. Olles taandunud aktiivsest Tallinna vanalinna loodud meistrite omatoodangut müüva kauplustevõrgu juhtimise tööst, asusin 2016. aastal meie unistust kodugaleriist ellu viima.

Kuigi Eestis on mitmeid sarnaseid eraalgatuslike galeriisid, siis kõrgkultuurilise ambitsiooniga keskkondadest on Esna Galerii Kesk-Eesti esimene. Tänapäeval on kõrg-, rahva- ja populaarkultuuri eristamine muutunud järjest problemaatilisemaks. Üldtunnustatult peetakse siiski kõrgkultuuriks teatavat kultuurilist kaanonit, mida õpetatakse koolides ja peetakse haritud kogukonnaliikme kompetentsi osaks. Kõrgkultuuri klassikalisteks tunnusteks on täiuse ja harmoonia püüdlus, kindlad kaanonid, nt iluideaal, proportsioonid, kuldlõige ning professionaalsus, mis eeldab kõrgeid nõudeid. Samuti on kõrgkultuurile omane teatav elitaarsus ja sügavus ning vastandumine massi- ja levikultuurile (Raud, 2013).

Massikultuuri ja kõrgkultuuri vastandamine sai postmodernistlikul ajastul häbimärgistatud, kultuure on püütud ühtlustada, keskpärestada, madaldada (Vaino, 2016). Õnneks on veel kõrgkultuurile tunnuslikel ettevõtmistel olemas ühiskondlik tellimus, oma publik ja tarbija, seda nišši püüabki täita Esna Galerii.

Loov-praktiliseks lõputööks korraldasin Esna Galerii ja avanäituse „Meisterlikkuse ajatus“ avamise 13. aprillil 2019. aastal. Avasündmuse, sellele eelnenud ja järgnenud tegevuste peaesmärgiks seadsin projektijuhina meisterlikkusele pühendatud interdistsiplinaarse kohtumispaiga kuvandi loomise.

Käesoleva töö eesmärgiks on anda ülevaade loov-praktilise lõputöö idee sünnist, planeerimisest ja teostamisest ning see jaguneb viieks peatükiks. **Esimeses osas** annan ülevaate osaühingust Mõtletaja Tigu kui organisatsioonist ning keskkonnast, kus see tegutseb. **Teine osa** avab Esna Galerii ideed. **Kolmanda osa** fookuses on Esna Galerii ja näituse „Meisterlikkuse ajatus“ avasündmus. **Neljas osa** sisaldab korraldustöö analüüsi. **Viies osa** on pühendatud lõputöö eneserefleksioonile.

1. ORGANISATSIOONI ANALÜÜS

Järgnevas peatükis annan lühiülevaate OÜ Mõtleja Tigu (MT) senisest tegevusest ja kirjeldan Esna Galerii loomise eesmärke. Toon välja organisatsioon püstitatud eesmärgid ja näitan kuidas Esna Galerii seda toetab.

1.1. OÜ Mõtleja Tigu - tegevuse lühiülevaade

OÜ Mõtleja Tigu on 2006. aastal asutatud Lilian ja Martin Bristolis majapidamisettevõtte, mille keskmeks on Esna külas asuv endine kauplusehoone. Ettevõtte töökodades valmistati esimese kümne tegevusaasta jooksul peamiselt kohalikest lihtsatest materjalidest (lina- ja lambavillavilt, puit, lambavill, naturaalsed tekstiilmaterjalid jms) seeriatooteid ja eritellimustöid.

Peamiste seeriatoodetena valmistame köögitarvikuid (kuumaalused, pajalapid, köögipõlled), lastekaupu (mänguasjad, köögipõlled, käsitööpõlled), beebikaupu (papud, beebitekid, pudipõlled). Eritellimustöödena valmistame mööblit ja sisustuslahendusi (sh autoritehnikas akustikapaneele). Ettevõtte seeriatoodang müüakse kogu mahus Tallinna vanalinas asuvates kauplustes.

Viimastel aastal on tänu Lilian Bristolis magistriõpingute käigus omandatule lisandunud kuldtikandialaseid töid, mis on tänaseks ettevõtte tulevikuarendusi silmas pidades üks peamisi prioriteete.

Ettevõtte 2017 aasta käive oli 79 877 eurot ja palgal oli kaks inimest.

Vastavalt I. Brooksi poolt teoses *Organisatsioonikäitumine* viitega Kanterile (1983) kirjeldatule, liigitub MT organisatsioonikultuuriliselt **integreeriva kultuuritüübiga organisatsiooniks** ja omab eeldusi muutumist paremini aktsepteerida ja dünaamilises keskkonnas paremini hakkama saada (Brooks 2006, lk 277). Integreeriva kultuuritüübi tunnustena saab MT puhul välja tuua järgmisi tunnuseid:

- vaatleb probleeme üksteisega seotuna

- näeb probleeme ja vastutust ühise ja ühendatuna
- uuendab ja kontrollib oletusi, soosib eksperimenteerimist
- otsib uudseid lahendusi
- vaatab väljapoole (*ibid*, lk 278).

1.2. Esna Galerii Mõtletaja Tigu OÜ võimaluste avardajana

Õppeaines „Strateegiline planeerimine ja arengukava koostamine“ omandatu eeskujul koostas 2016. aastal MT tegevusstrateegia, mille keskmes olnud SWOT analüüsi tulemusena seadsin ettevõttele järgmise viie aasta strateegilised eesmärgid:

Eesmärk 1: Ettevõtte tootevalik on laienenud *high end* toodete suunas

Eesmärk 2: Ettevõtte laiendab oma tegevusi teenuste valdkonnas, mille tulemusena olemasolevate ressursside (ruumid, seadmed, oskused) ökonoomsem ja efektiivsem kasutamine ning mille tulemusena tõuseb lisandväärtus töötaja kohta vähemalt kahekordseks.

Alaeesmärkide seas on antud töö raames aktuaalsed:

Kahe töökoja vahel paiknev seni lao- ja abiruumina kasutusel olnud endise eestiaegse Esna kaupluse müügisaal (koos abiruumiga 135 m²) on kohandatud kaasaegseks ja paindlikku kasutust võimaldavaks esindusruumiks, kus saab sisetingimustes aastaringsest vastu võtta korraga kuni 60 inimest (ca üks bussitäis). (MT tegevusstrateegia... 2016)

2016. aastal taotlesin investeringutoetust antud alaeesmärgi elluviimiseks kohaliku LEADER tegevusgrupi ettevõtluse arengule suunatud programmist. Antud projekti hinnati tolles voorus esitatud taotlustest kõige kõrgemalt ja projekt sai täies mahus positiivse otsuse. Ruumi kohandamist ja valgustuse soetamist kogueelarvega 16590€ toetati 9954€ ulatuses.

Ettevõtte on varsemalt omavahenditest ruumis vahetanud aknad ja ukSED energiasäästlike vastu ning paigaldatud stabiilse sisekliima tagamiseks õhksoojuspumba. Lisaks on 2019. aasta alguses lõplikult valminud esindusruumi paigaldatud ettevõtte omavahenditega full-HD kinoprojektor, 5.1 helisüsteem. Olemas on nii esitlustehnika kui kiire internetiühendus.

Mööbel ja inventar võimaldab ruumi mugavalt kasutada nii näitusteks, esitlusteks, koolitusteks kui koosolekuteks. Maja kõrval on bussi parkimist võimaldab aastaringselt hooldatud munakivisillutisega plats ja ruumis on mugavalt korraga võimalik vastu võtta kuni 60 inimest.

Passiivse esindusruumi asemel otsustasime ruumi valmides kohe jõudsalt hakata selle võimalusi läbi erinevate kultuurisündmuste tutvustama. Avanäituse kultuuriline ambitsioonikus on tänaseks toonud meieni juba paljusid eri valdkondade sisuloojaid, mis tagavad ruumi optimaalse täituvuse ja pidevalt areneva kõrgkultuurilise keskkonna, muuseas ka meie oma toodangu ja tegemiste tutvustamiseks.

Esindusruumi programmi ja tegevuste planeerimise algusfaasis sõnastasime Esna Galerii väärtused:

1. **Meisterlikkuse** esiletõstmine lähtuvalt vaatest, et meistriks kujunemise eelduseks on materjali tundmine, tehnoloogia tundmine, unikaalsus (loomulik anne, töökus või mõlemad) ning vilumus ehk aeg.
2. Kaasaegsete võimalustega kodugalerii formaadis keskkond Kesk-Eestis **kõrgkultuuriliste sündmuste** korraldamiseks.
3. Ateljeetöökodade vahel paiknev esindusruum on oma ja teiste **Meistrite oskuste** **presenteerimiseks**.

Organisatsiooni analüüsi kokkuvõtteks

Peale ruumi tehnilise paindlikkuse, mis võimaldab Esna Galerii ruume nimetada Järvamaa hetkel kõige kaasaegsemaks koosolekute, koolituste ja esitlusruumiks, on arenduse lahutamatuks osaks sisuliste väärtuse täpne nimetamine, mis toetaks maksimaalselt ettevõtte teisi eesmärke eriti *high end* toodete ja nendega seotud teenuste suunas liikumist. Selleks otsustasime paindliku ruumikasutamist võimaldava galerii formaadi kasuks.

2. ESNA GALERII IDEE

Et täpsemalt selgitada miks ja kuhu asetub Esna Galerii üldisel kultuurimaastikul annan ülevaate idee sotsiokultuurilisest taustast ning vaatlen võimalusi loomemajanduse kontekstis. Sellele rajanedes sõnastan Esna Galerii eesmärgid, missiooni ja visiooni.

2.1. Esna Galerii kui meisterlikkuse mõtestamise kants

Korraldustehniliste õppeainete kõrval pannakse Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemias kultuurikorralduse õppekavas arvestatav rõhk üldkultuurilistele õppeainetele. Murrangulisteks õppeaineteks olid minu jaoks Valle-Sten Maiste loetud Filkosoofoia/Esteetika ning Jaanika Juhanson Teatriaajalugu. Kui esimene neist andis põhjaliku ülevaate mõtteloo kujunemisest ja pildi individuaalse vastutuse rollist, siis teine näitas etenduskunstide ühiskondliku rolli kujunemist läbi ajastute.

Kaasaegsete võimaluste külluse ja tegevuste sisukuse tasakaalu üle pani mind põhjalikumalt vaagima filosoofia eksamiks loetud Schopenhaueri teoses Elutarkus leiduv lodeva jõudeelu kriitika (Schopenhauer 2014, lk 34, 46, 62). See sundis mind küsima iseenda korraldustegevuste tegeliku kultuurilise panuse üle. Ning pöördeliseks sai Hannah Arendti individuaalse vastutuse idee, mis ei võimalda peita ennast üldiste mõtte- ja arenguvoolude varju (Maiste 2016). Teatriaaloos kõnetas mind enam varase antiikteatri ja seda ümbritsenud kultuurielu lai ja määrav roll ühiskonnaelus ning inimeste mõttelaadi kujunemises (Juhanson 2017).

Eelnimetatu andis mulle julgust katsetada Esna Galerii loomisel millegi pisut elitaarsema ja üldises kultuuriruumis ebatraditsioonilisemaga.

Kuna eesmärgiks sai meistrioskuste esiletõstmine, mis nõuab oma kujunemiseks aeganõudvat süvenemist, siis jõudsin õige pea aeglustumise mõisteni. *Slow movement*'i (aegluse liikumine) üks peamisi eestkõnelejaid Carl Honoré toob välja oma raamatus „Kiirusta aeglaselt“ isiklike kogemuste näidete varal esile, mis on kiirustamise hind-kiirustades ei märka ja kiirustades ei saa süveneda. (Honoré 2009)

Otsides vastust küsimusele mis on meisterliku süvaoskuse roll täna ja tulevikus, otsustasin esmalt pöörduda mineviku poole ja küsida mis on selle sama meistrioskuse roll olnud minevikus. Selle mõtestamisel on abiks fenomenoloogia, mis eristub oma lähimaist naabreist filosoofiliste distsipliinide seas metafüüsikast ja epistemoloogiast küsimuse poolest, mida ta esitab. „Fenomenoloogia ... küsib ükskõik milliste olevate või olla võivate asjade kohta ... järgmist: kuidas see on antud, kuidas see meie kogemusse jõuab ja missugune on meie kogemus sellest.,, (Carr 2012, lk 96)

Carri sõnul „moodustavad minevik ja tulevik horisondi või tausta, millelt olevik esile tõuseb; koos annavad nad olevikule, mida ma kogen või milles tegutsen, tähenduse. Tuleviku plaanides lähtun alati minevikust.“ Ta toob selle illustreerimiseks samas viidates Husserl'i näite muusika kuulamisest noothaaval „Praegu kõlav noot üksi ei ole midagi: sellel on tähendus ja seda kuulatake osana suuremast ajalisest *Gestalt*’ist, mis sisaldab nii mineviku- kui tulevikuhorisonti.“ (*ibid.*, lk 97)

Kärt Summatavet toob oma arutelus pärimuse kaasaegse eksponeerimise kokkuvõtteks välja, et „Näituse koostamisel ja kujundamisel hakkavad eraldi loodud teosed, kujundus ja tekstid, eksponeeritud inspiratsiooniallikad omakorda mõtestatud uusi seoseid esile tooma ning vaataja kujutlus-, elamus ja kogemusvõimet mõjutama.“ (Summatavet 2016, lk 238)

Kõigest eelnevast sai julgustust idee luua Esna Galerii, mis keskendub meisterlikkuse tänase ja tulevikurolli mõtestamisel selle mineviku ja tänase rolli eksponeerimisele. Olles samas põhiprogrammi „iga noodi“ kvaliteedi osas kompromissitu ning pakkudes seeläbi kõrgkultuurilist valdkondadeülest platvormi aruteludeks ja kohtumisteks.

2.2. Tuntumate maapiirkonna galeriide tutvustus

Esna Galeriiga sarnastest algatustest on kõrgkultuurile, eri valdkondade kohtumispaigana tuntuimad Eesti maapiirkonnas vast Voronja galerii, Mooste kunstikeskus ja Kütioru Avatud Ateljee (Tabel 1).

Tabel 1. Tuntumate maapiirkonna galeriide tutvustus

Galeriid	Lühikirjeldus	Pakutavad teenused
Voronja galerii	Kõrgetasemelised kunstinäitused Varnja	Kunstinäitused, kunsti

	külas ja näituste korraldamine üle Eesti http://voronjagalerii.ee/	müük
Mooste kunstikeskus (MoKs)	Kohalik ja rahvusvaheline koostöö kunstide ja keskkonnauuringute alal http://www.moostemois.ee/Kunstikeskus	Kunstinäitused ja kunstisündmused, õpikojad ning kunstnike residentuur
Kütioru Avatud Ateljee	Külalisateljee, mis pakub töökeskkonda kunstnikele, muusikutele, literaatidele ja mõtlejatele Eestist ja mujalt maailmast http://www.metsas.ee/et/ateljee	Residentuur, kohtumispaik

Kõigist eelnimetatud keskustest on kujunenud laialdaselt tuntud kultuurikeskused, mis assotsieeruvad erinevate kvaliteetidega. Kesk-Eestis sarnased näited seni puuduvad. Kuid piirkonna ajalugu, logistiline ligipääsetavus ja viimaste aastate aktiivne ja mitmekesine kultuurielu on heaks eelduseks järjepideva ja kvalitatiivselt kompromissitu tööga sarnase tuntusega keskuseks kujunemisel.

2.3. Esna küla ja võimalik koostöö piirkonnas

Esna raudteeasula on pisut enam kui sada aastat tagasi toonase Esna küla lähistele loodud asula. Küla tänapäevase tuntuse allikateks on peamiselt Esna mõis ja seal toimuvad kultuurisündmused, aga ka Kanal 2 teleseriaal „Naabriplika“, mille keskmes on fiktsioon elust Esnas. Piirkonnas asub veel Hobukooli Park ja Esna joogakeskus. Esna külas tegutseb tipptasemel kitsejuustu väiketootja Kalamatsi Meierei. Lähistel on Põhjaka restoran. Kõiki neid ühendab peale sãrasilmsete eestvedajate olemasolu ka asjaolu, et nende pärast tullakse Järvamaale.

Märkimisväärne on ka Esna raudteeasula ajalooline kuvand, mida on uurinud põhjalikumalt vabaõhmuuseumi spetsialistid, kes kirjeldavad seda järgnevalt „Esna on tänu Paide-Tamsalu kitsarööpmelise raudtee väljaehitamisele 1920. aastate alguses tekkinud omapärane alevik. Rajatud raudteejaama juurde tekkis kiiresti kohalik tööstus, ärid ja väikeettevõtted ning arenes välja infrastruktuur. Oma kordumatu miljööga on Esna Eesti väikealevike hulgas üks tähelepanuväärsemaid.

1940. aasta riigipööre ja sotsialistlik süsteem tõid Esna alevikku suured muudatused. Ajapikku lõpetas tegevuse raudtee, kadusid väikeettevõtted, suleti veski. Ometi on raudteeasula kunagine hiilgus varjatud kujul veel alles, aeg on siin otsekui peatunud. Selline ajaseisak on omal kombel isegi kasuks olnud – **Esna plaanilahendus ja valdavalt 1920. aastatest pärinev hoonestus on muutumatult säilinud**, pääsenud praegusest kohati kiirustavast ja läbimõtlematust ehitustuhinast. Küsimus on vaid see, kuidas panna Okasroosikese und magav alevik uuesti kõnelema ...“ (Talving & Tamjärv 2006, lk 112)

Ka järgmine tsitaat ilmestab Esna varjatud potentsiaali: „Siin ei ole enam kuulda veski huugamist ega rongide vilet; tänavad, kus omal ajal käis toimekas askeldamine, on tühjad. Valitseb mahajäetusetunne ja tihke vaikus. Sellegipoolest on Esna alevikumiljöö täiuslikult säilinud, kõik kadunu on veel aimatav. Esna on tõeline uinuv kaunitar – vaikne, rahulik ja idülliline paik.“ (*ibid.*, lk 113)

2.4. Esna Galerii loomemajanduse kontekstis

Loomemajandus on „majandusvaldkond, mis põhineb individuaalsel ja kollektiivsel loovusel, oskustel ja andel, on võimeline looma heaolu ja töökohti intellektuaalse omandi loomise ja peamise müügiargumendina kasutamise kaudu ning kus loovisikud on protsessides kesksel kohal.“ MT on nii selle definitsiooni kui EAS-i poolt aktsepteeritava EMTAK klassifikaatori järgi loomemajandusettevõtte. 2018. aastal kokku pandud Eesti loomemajanduse põhjaliku uuringu kokkuvõttes seisab, et „Loomemajanduse sektoril on majanduslike aspektide kõrval veelgi olulisem roll kultuuri säilitamisel ja edendamisel, regioonide arengus, atraktiivse elukeskkonna loomisel, turismi edendamisel ning Eesti maine kujundamisel välisturgudel. Loomemajanduse majanduslik mõju avaldub kaudselt – läbi suuremate turismitulude, suurema ekspordi ja välisinvesteeringute.“ (Eesti Loomemajanduse... 2018, lk 95) ning „Väga oluline on ekspordivõime arendamine ja ekspordivõimaluste otsimine. Ekspordi takistuseks on ettevõtete väiksus (ei kujune välja piisavat mahtu, kulubaas on väike, sellest tulenevalt on turundussuutlikkus madal jne). Edukat tegevust välisturgudel takistab ka loomemajanduse ettevõtete omavaheline vähene koostöö, sest ei tajuta sünergiast tulevaid võimalusi. Seega on oluline loomemajanduse spetsialistide ja ettevõtete omavaheline tihedam koostöö. Välistellimuste leidmiseks ja

täitmiseks on vaja teatud “minimaalset võimekust” ja Eesti ettevõtete väiksuse juures on selline võimekus saavutatav vaid ettevõtete liitumise ja koostööga.“ (*ibid.*, lk 95)

Esna Galerii funktsiooniks on olla MT üksusena loomeinimeste kõrval ka loomemajandusettevõtete koostöö ja kohtumispaiaks. Oaasiks, kus võivad rahus sündida suured ja maailmamuutvad ideed.

2.5. Esna Galerii missioon, visioon ja eesmärgid

Eelneva analüüsi tulemusena sõnastasin Esna Galerii kontseptsiooni järgnevalt.

Esna Galerii missiooniks on oma tegevuse kaudu eri valdkondade pühendunud meistrite ning süvatundjate esiletõstmine ning nendevahelise dialoogi loomine.

Esna Galerii püsiekspositsioonist leiab parimate kaasaegsete ja lähiajaloo Eesti meistrite töid. Näitusekontseptsioonide raames tuuakse Esna vähemalt kahel korras aastas midagi erakordset, mis omakorda loob tingimused kõrgetasemeliseks interdistsiplinaarseks aruteluks ja rahvusvahelise ambitsiooniga ekspositsioonikontseptsioonide loomiseks.

Esna Galerii ettevõtmised on pühendatud **aeglustumisele ja süvenemisele**, mis on meistriks kujunemisel materjalide ja tehnoloogiate tundmise ning ande kõrval möödapääsmatud.

3. ESNA GALERII JA NÄITUSE „MEISTERLIKKUSE AJATUS“ AVASÜNDMUSE TUTVUSTUS

3.1. Sündmuse tutvustus

Pidulik Esna Galerii ja avanäituse avamine toimus 13. aprillil 2019. aastal. Sündmuse eesmärgiks oli tutvustada Esna Galerii võimalusi ja ideed laiemale publikule.

2019. aasta kevadel kohtusid Esna Galeriis moodne trükikunst aastast 1637 ja iidne trükikunst aastast 2018.

Näitus tõi koju Järvamaale tagasi Järva-Peetri pastoraadis elanud ja töötanud kirikuõpetaja Heinrich Stahli (u 1600–1657) esimese eesti- ja saksakeelsete paralleeltekstiga “Kodu- ja käsiraamatu” (esimene osa trükitud 1632 Riias, teine juba 1637 esimeses Eesti trükikojas Tallinnas).

Teise raamatuharuldusena on näitusel 2018. aastal Ukraina Kultuurikeskuses Anatoli ja Nestor Ljutjuki eestvedamisel algusest lõpuni käsitsi valminud teos „Poeetiline Punane Raamat“.

Käsitsi valmistatud paberile trükitud Nestor Ljutjuki graafilised illustratsioonid Eesti ohustatud looma-, taime- ja linnuliikidest koos Timo Marani luuletustega (eesti ja inglise keeles) annavad hääletutele hääle. “Poeetiline Punane Raamat” on haruldus, mida on valmistatud vaid mõned eksemplarid; üks neist rändas möödunud aasta septembris koos Rooma paavstiga Vatikani. Faksiimile koopiaid trükiti 500 eksemplari.

Kahe eksemplaarse trüki- ja raamatukunsti harulduse kaudu kohtuvad näitusel ajatud väärtused väga mitmest eluvaldkonnast. Heinrich Stahli “Kodu- ja käsiraamatu” kaudu on tähelepanu all nii eesti kirjakeele areng kui ka hariduslugu, “Poeetiline Punane Raamat” omakorda ülistab luulekeele ja kunsti kaudu eesti floorat ja faunat.

On tähelepanuväärne, et nii “Kodu- ja käsiraamatu” kui ka “Poeetilise Punase Raamatu” meedium on sama, kuid kumbki on sündinud oma ajastu konteksti vajadustest lähtudes. Sealjuures on mõlemad omas ajas erandlikud ja uuenduslikud. Stahl rakendas trükikunsti võimalused hariduslike eesmärkide ette, et levitada sõna. “Poeetiline Punane Raamat”

juhhib iidsete tehnikate rakendamise kaudu tähelepanu kaasaegsetele loodushoiuga seotud küsimustele. Mõlemad näitavad julgete, uute algatuste rolli omas ajas ja ajaüleselt.

Meisterlikkuse ajatutele väärtustele pühendatud näituse avasündmusel pidas ajaloolane Piret Lotman ettekande Järvamaa pastorst ja esimeste eestikeelsete raamatute autorist Heinrich Stahlist (1600–1657). Graafik Nestor Ljutjuk tutvustas Ukraina Kultuurikeskuses käisitsi valminud raamatut „Poeetiline Punane Raamat“ (2018).

Vestlusingis meisterlikkuse ajatute väärtuse üle osalesid lisaks minule ja ettekandjate Piret Lotmani ja Nestor Ljutjuki kõrval ka ajaloolane Aivar Põldvee, kõiteekspert ja nahakunstnik Rene Haljasmäe. Vestlust suunas kirjandusteadlane Aija Sakova.

Muusikat esitas Lee Taul, "Poeetilises Punases Raamatus" sisalduvat Timo Marani luulet luges näitleja ja tekstiilikunstnik Anni Kreem.

Galerii avamise puhul tervitasid Lilian ja Martin Bristolit teiste seas Eesti Kunstnike Liidu esimees Vano Allsalu, Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu juht Liina Veskimägi, Järva Arengu Partnerid esindaja Sille Erala, Tallinna Ülikooli Akadeemilise Raamatu esindaja ja Eesti Nahakunstnike Liidu juhataja Rene Haljasmäe, paberi- ja trükikoja Lobara eestvedaja ning graafik Nestor Ljutjuk ning Esna kogukonna esindaja Ursula Ilo.

Sündmus oli kutsetega ja osalejatele tasuta. Päeva programm, mis oli osalejatele saadetud juba koos kutsega läks kõik vastavalt plaanitule (vt *Lisa 1*).

3.2. Sündmuse eesmärgid

Esna Galerii avasündmust korraldama asudes tuli kõigepealt püstitada mõõdetavad eesmärgid. „Projekti eesmärk on kirjeldus mõõdetavast tulemusest, mis tuleb saavutada ettenähtud aja piires” (Perens, 2001 lk 33)

Seadsin avasündmuse otsesteks eemärkideks üle-eestilise meediakajastuse, strateegiliste koostööpartnerite teavitamise ja kõrgkultuurilise positsioneeringu.

Sündmuse alaeesmärkideks olid:

1. Esna Galerii, kui paindliku sündmuskorralduskeskkonna võimaluste tutvustamine laiemale publikule

2. Avasündmuse külastatavus vähemalt 50 inimest
3. Võimalike koostööpartnerite ja valdkondlike esindusorganisatsioonide teavitamine
4. Tiptasemel kultuurisündmuse läbiviimine Esna külas

Sündmuse mõõdetavad tulemused:

1. Avasündmusel olid kohal mitmete valdkondlike katuseorganisatsioonide ja võimalike koostööpartnerite esindajad
2. Avasündmusel osales 60 täiskasvanut ning 10 last
3. Avasündmusel astusid ülesse mitmed oma valdkonna tippteadlased ja spetsialistid.
4. Avasündmus leidis laialdast kajastamist nii kohalikus kui üleestilises meedias.

3.3. Sündmuse huvi-ja sihtgrupid

„Projekti sihtgrupp on inimrühm kellele on projekti tulemus suunatud ning kes hakkab seda kasutama” (Salla 2007, lk 28). Esna Galerii avasündmuse sihtgrupiks oli kõrgkultuurilistest sündmustest ja tööst huvitunud järvamaalased. Teiseks sihtgrupiks loomemajanduse valdkonna esindusorganisatsioonide esindajad. Kolmandaks sihtgrupiks loomemajanduse valdkonna autoriteedid ja eri valdkondade süvatundjad ning meistrid.

4. KORRALDUSTÖÖ ANALÜÜS

4.1. Korraldusprotsess ja meeskond

„Projektijuht plaanib, ohjab ja kontrollib projektigrupi tööd nii sisuliselt, isikuliselt, tähtajaliselt kui ka eelarvelisest aspektist lähtuvalt“ (Perens 2001, lk 108). Kuna ambitsioonika avanäituse ja veelgi ambitsioonikama avasündmuse toimumiseks oli vaja väga paljude korralduslike komponentide õigeaegne ja õiges järjekorras elluviimine koostas in kohe projekti alguses esmase tegevuskava, mida projekti edenedes pidevalt täiendasin (vt Lisa 3). Tegevused jaotasin aasta lõikes kuude kaupa. Üldise tegevuskava järgi sai konkreetsete valdkondade kaupa juba iga detail kokku lepitud nädalate ja päevade kaupa.

Korraldusprotsessi keerulisim osa oli H. Stahli „Kodu- ja käsiraamatu“ deponeerimisõiguse saamine. Kuid õiges järjekorras ja mitmete eri valdkondade autoriteetsete inimeste kaasamine sündmuse ettevalmistamisse tagas piisava usalduse ja võimaldas pretsedenditu raamatu raamatukogust väljaandmise. Kui kõrgeima taseme heakskiidud olid Tallinna Ülikooli Akadeemilisest raamatukogust saadud, siis taandus kokkulepe lõpuks konkreetsete nõuetega garantiikirjale, mille allkirjastas in raamatu üleandmisel 10. aprillil 2019. aastal.

Efektiivse meeskonna tunnusteks on see, et meeskonnaliikmetele on nende eesmärgid kindlalt teada; meeskonnaliikmetel on olemas vajalikud oskused ja teadmised, et neile antud ülesanded edukalt täita ning et liikmed respektierivad. (Brooks 2006, lk 101). Lähtuvalt selleks võiks minu kolmeliikmelist meeskonna tuumikut pidada õpikunäiteks. Kogu sündmuse elluviimiseks kaasasin sisu ja läbirääkimiste toena kirjandusteadlase Aija Sakova ning toitlustuse ja abitegevuste korraldajana Lilian Bristoli.

Kompaktne meeskond suhtles omavahel peamiselt e-kirjade ja telefoni teel. Kirjalike materjalide koondamiseks lõin kõigile ligipääsetava Google Drive kausta. Kahel korral pidasime terve päeva kestnud töökoosolekud Esnas ja ühel strateegiakoosoleku Tallinnas. Kui delegeerimise all mõistetakse tööülesannete ja vastutuse üleandmist alluvatele osakondadele ja töökohtadele (Perens 2001, lk 122), siis see toimis meie meeskonnas laimatult, sest tegemist oli tõeliselt kogenud ja professionaalsete kaastöölistega. Kõik mis

sai lubatud, sai ka tehtud ja probleemide korral esitleti neid koos võimalike lahendustega. Selgelt oli ära jaotatud, et kes kellega ja mis eesmärgiga sündmuse korraldamise protsessi kontakti võtab. Iga lõpulejõudnud protsessi puhul said ülejäänud tiimiliikmed tulemusi kokkuvõtva e-kirja.

Lisaks tuumikmeeskonnale oli sündmuse õnnestumiseks kaasatud veel terve hulk inimesi alates muusikutest ja lõpetades näitust ülespaneivate abilisteni. Need inimesed olid konkreetsete meeskonnaliikmete hallata ja protsess laabus laitmatult.

4.2. Turundustegevus

„Positsioneerimine on toote/teenuse või ettevõtte imago loomise protsess sihttarbija teadvuses“ (Kuusik jt 2010, lk 145). Galerii kuvandi loomisel ja selle positsioneerimiseks oli turundustöö väga olulisel kohal. Meie suurim soov oli jõuda Esna Galerii avasündmusega suurima võimaliku üle-eestilise levini. Samas soovisime seda teha ilma reklaamieelarveta. Omalt poolt kaasame avamisel professionaalse fotograafi ning valmistasime ette põhjalikud pressiteated ja abimaterjalid.

Sihtgruppide määratlesime:

- Keskealine ja vanem, kultuuriteadlik, nõudliku maitsega kultuuritarbija
- Võimalikud koostööpartnerid üle Eesti
- Kohalikud kultuurielu eestvedajad ja organisatsioonide juhid

Kohalikest meediakanalitest kasutasime Järva Teatajat, A-lehte ja Järva valla infovõrgustikku. Üleeestilistest kanalitest seadsime sihiks lisaks Postimehe kultuurilisale ja kultuur.ee-le ka uudise avaõhtust Aktuaalses Kaameras. Eel- ja järelkajastuste plaan meedias sai jooksvalt kirja meediaplaani, kuhu märkisime jooksvalt toimunud kajastused (vt Lisa 4).

Lisaks lõime Esna Galerii kohta ülevaatliku infot pakkuva kodulehe esnagalerii.ee, Facebooki ja Instagrami konto esnagalerii.

Meediaplaani ambitsioonikus oli piiri peal, kuid õnnestus siiski üle ootuste hästi. Sündmuse järelkajana on tekkinud mitme väljaande huvi Esna Galerii ja selle eestvedajate tegevuste kajastamiseks.

4.3. Riskianalüüs

Sündmuse eel sai koostatud riskianalüüs (vt Lisa 3), mille abil oskasin ennetada tekkivaid ohte ja pöörata tähelepanu nende ärahoidmisele. Ürituse eel pidasin suurimaks korralduslikuks riskiks seda, et rahvarohkel avamissündmusel võivad mitmekesise väljapaneku kontekstis teha külastajad endale kogemata mõne eksponaadiga viga (raske pildi kukkumine, teravad nurgad jms) või lausa mõnda eksponaati kahjustada (rariteetne raamat). Selle elimineerimiseks sai aegsasti galeriisse paigaldatud professionaalseks kasutamiseks mõeldud riputussiinid, põhjalikult läbi mängitud ruumi paigutus ja õrnemate ning hinnalisemate eksponaatide jaoks hangitud tugevad, stabiilsed ja lukustatavad klaasvitriinid. Ilmselt oleks korraliku kaose tekitanud ka olukord, kus suur hulk inimesi, kes varem ei olnud Esnas käinud, ei oleks Esna galeriid õigeaegselt üles leidnud ja hilinenud. Selle probleemi lahendusena lisasime juba kutse tekstile eraldi kohalesõitmise juhise ning kodulehele kaardi täpse asukohaga. Lisaks jätsime programmi piisava aja saabumiseks. Seda, et kaasavõetud lapsed võivad igavlema hakates sündmuse esitlusi ja arutlusi segama hakata ennetasime spetsiaalselt lastele suunatud trükikunsti töötoaga, mis toimus saali kõrval olevas tekstiilitöökojas. Avasündmust läbi viies osutus aga suurimaks probleemiks tualettruumide vähesus. Selle lahendamiseks on täna väljaehitamisel täiendav, invaligipääsuga tualettruum.

4.4. Eelarve ja rahastamine

Avasündmus oli kutsetega ja külastajatele tasuta. Kuigi olin sellega ettevõtte eelarves arvestanud, otsisin täiendavaid rahastusallikaid. Esitasin taotluse Eesti Kultuurkapitalile, kus küsisin toetust nii Järvamaa ekspertgrupilt kui rahvakultuuri sihtkapitalist.

Täiesti uue ettevõtmisena ei suutnud ma piisavalt veenavalt ennetavalt näidata üleestilist mõju ja rahvakultuuri sihtkapitali teotus jäi seekord saamata. Seevastu Järvamaa ekspertgrupp otsustas toetada pea täies mahus. Saamata jäänud toetusest teavitasin ka

esinejaid, kelle honorarideks olin lootnud täiendavaid vahendeid saada ja enamuse neist oli nõus sündmuse õnnestumise nimel ning algatuse toetamiseks oma kokkulepitud honorarist loobuma. See oli meie korraldustiimile juba enne sündmuse toimumist märgiks, et oleme tegemas midagi erilist. Seda võib pidada ka omalaadseks sponsorluseks, sest kaastööd teinud inimesed ei teinud mitte ühtegi kvalitatiivset järgiandmist. Eelarvest ja selle täitmist kohta tegin detailse kokkuvõtte (vt Lisa 5).

4.5. Sotsiaal-majanduslik mõju

„Eestis toimub igal aastal sadu kultuuri- ja spordisündmuse, mis lisaks kultuurielu rikastamisele ja meelelahutuse pakkumisele omavad olulist mõju kohalikule majandusele. Nende ürituste korraldamine tõstab toimumiskoha tuntust ja soodustab turismi, tuues otsest kasu ettevõtjale, eeskätt teenusepakkujale.“ (Eestis toimuvate...2012, lk 3)

Esna Galerii avamine mõjutas esmalt Esna küla ja Järvamaa kultuurielu. Järva valla arengukava 2018-2025, mille esmaseks eesmärgiks on vastliidetud valdade tervikuna koostöömimine (Järva valla... 2018, lk 9) sätestab siiski ühe soovitud seisundina „Kohaliku eripära (sh looduskeskkond, kultuur, sündmused) väärtustatakse ning tutvustatakse ka mujalt tulnutele.“ (*ibid.*, lk 11). Esna Galerii ja avanäituse avaldasid väga mitmekesist sotsiaalmajandusliku mõju (Tabel 2).

Tabel 2. Esna Galerii ja näituse „Meisterlikkuse ajatus“ avasündmuse sotsiaal-majanduslik mõju

Mõju liik	Mõju tunnused
Majanduslik	- Kohalike teenuse ja omatoodangu pakkujate üldise tuntuse kasv
Turism/kaubandus	- Üleeestiline teadlikkuse tõstmine mitmekesise turismi võimalustest Järvamaal
Sotsiaalne/kultuuriline	- Kohaliku kultuurielu rikastamine - Uute interdistsiplinaarsete kontaktide loomine - Kõrgkultuurilise sisu pakkumine

Psühholoogiline	- Positiivne kultuurielamus publikule
Poliitiline/administratiivne	<ul style="list-style-type: none"> - Interdistsiplinaarne koostöö eri valdkondade spetsialistide vahel - Kohaliku koostöö edendamine

Esna Galerii avasündmus lõi omamoodi pretsedendi, kus isegi Järvamaa enda kontekstis justkui mitte kuskil toimus midagi, mille sisu kultuuriline tase on tavapäratult kõrge. See sai nii kohalike organisatsioonide kui omavalitsuse, aga ka üleestilise huvi ja tähelepanu keskmes olles mitme uue algatuse ja idee indikaatoriks. Tänapäevaks on sündmuse tulemusena võtnud minuga ühendust mitmed eri valdkondade spetsialistid ja eestvedajad Eesti erinevates kohtadest ja selle tulemusel on meil nende inimestega kaastöös lähikuudel plaanis nii suurejooneline puhkpilliorkestri kontsert kui filmifestival. Läbirääkimisi peame kunstilaagrite ja koolitussündmuste korraldamiseks, mis omakorda mitmekesistavad nii elukeskkonda, kui loovad täiendavaid eeldusi piirkonna kui terviku majanduslikus arengus.

5. ENESEREFLEKSIOON

Antud loov-praktiline töö sidus minu jaoks igati loogiliselt kokku kultuurikorralduse õpingute käigus õpitu ja sain nii mõndagi teoreetiliselt õpitut vahetult praktiliselt rakendada.

Lisaks kultuurikorralduse seisukohalt pigem tehnilist laadi õpeainetes õpitule nagu meediaõpetus, turundus, *fundraising* ja sponsorlus pean samaväärselt tähtsaks kultuuri kvalitatiivse juhtimise alaseid teadmisi, mille kohta leidsin inspiratsiooni ja teadmisi nii filosoofia/esteetika, teatriajaloo kui kultuuridevahelise kommunikatsiooni loengutes õpitust. Galeriid avakõnet kirjutades võtsin lahti avaliku esinemise konspekti.

Suurimaks väljakutseks antud sündmuse ettevalmistaise ja korraldamise protsessis oli täpsete eesmärkide paika panemine. Sellest aitas mind üle strateegilise planeerimise loengutes omandatud metoodikad. Juba galeriiruumide väljaehitamise käigus pidasin igal sammul silmas riski ja ohutuseõpetuses õpitut. Hiljemalt selle aasta lõpuks on Esna Galerii varustatud ka invaligipääsuga.

Täpne sihtide seadmine, põhjalik planeerimise ja riskide maandamise protsess on taganud selle, et olen sündmuse tulemustega väga rahul. Seda, et loodav keskkond saab esimesel kuul niivõrd sooja vastuvõtu osaliseks ei osanud ma oodata.

KOKKUVÕTE

Käesolev töö andis ülevaate Esna Galerii ja näituse „Meisterlikkuse ajatus“ avamise ettevalmistamisest ning läbiviimisest, mis toimus Esnas 13. aprillil 2019. aastal. Sündmus, mille peamiseks eesmärgiks oli vastloodud keskkonna positsioneerimine ja tutvustamise kohalikul kultuuri ja teenuste maastikul.

Töö sisaldab Esna Galerii loonud organisatsiooni ja tekkinud keskkonna võimaluste analüüsi ning kirjeldab avanäituse korraldusprotsessi, sealhulgas sisaldab ülevaadet meeskonnatööst, turundustegevustest, riskianalüüsi, eelarvet ja sotsiaal-majanduslikku analüüsi.

Esna Galerii idee sündis huvist ja austusest eri valdkondade süvatundjate vastu ja soovist luua keskkond, kus selliste inimeste tööd saaks esitleda. Läbivaks ideeks on meisterlikkus. Nii nagu avasündmus, on edaspidigi Esna Galerii ettevõtmised pühendatud aeglustumisele ja süvenemisele, mis on meistriks kujunemisel materjalide ja tehnoloogiate tundmise ning ande kõrval möödapääsmatud.

Avasündmuse mõõdetava tulemusena saab esile tuua lisaks märkimisväärsele kultuurilisel tasemele ka laialdast üleriigilist meediakajastust. Korralduse põhifookuses oli kõrgkultuurilise interdistsiplinaarse formaadi loomine ja see õnnestus igati. Juba 2019 aasta sügisel on oodata vähemalt samaväärset järge.

Õpingute jooksul sai mulle selgeks vastutus kultuuri kvaliteedi juhtimise eest. Kahtlemata sain väga laiapõhjalise kultuuritegevuste ellukutsumist ja läbiviimist tehniliselt toetavate teadmiste pagasi.

Esna Galerii loomine sai teoks mitmete pühendunud inimeste koostöös. Esna Galerii idee ja teostus sündis vahetus koostöös abikaasa Lilian Bristoliga ja meie laste toetusel. Intellektuaalse panuse ja suurepärase koostöö eest avasündmuse ettevalmistamisel ja läbiviimisel olen kõige enam tänulik Aija Sakovale ning tehtu mõtestamisel oma lõputöö juhendajale Tiiu Männistele.

KASUTATUD ALLIKAD

Brooks, I. 2008. Organisatsioonikäitumine: Üksik, rühm ja organisatsioon. Tallinn: Tänapäev.

Carr, D. 2012. Kogemus kui ajalugu. Tuna, nr 1, lk 108.

Eesti Loomemajanduse olukorra uuring ja kaardistus. Eesti Konjunkturiinstituut. Tallinn 2018.

Esna Galerii koduleht. <http://esnagalerii.ee>, (15.05.2019).

Eestis toimuvate kultuuri- ja spordisündmuste regionaalse majandusliku mõju hindamine ja analüüs. Eesti Konjunkturiinstituut. Tallinn 2012
https://www.ki.ee/publikatsioonid/valmis/Kultuuri-ja_spordisundmuste_majanduslik_moju.pdf, (15.05.2019).

Honoré, C. 2009. Kiirusta aeglaselt. Tallinn: Pegasus.

Järva valla arengukava 2018-2025. 2018.
http://delta.andmevara.ee/jarva_vald/dokument/3336821, (15.05.2019)

Juhanson, J. 2017. Teatriajalugu I. [Käsikirjaline loengukonspekt]. Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia.

Kotler, P., Jain, D., Maesincee, S. 2002. Muutuv turundus. Kasumi, kasvu ja uuenemise võimalusi. Kirjastus Pegasus.

Kuusik, A., Virk, K., Aarna, K., Sepp, L., Seppo, m., Mehine, T., Printstahl, I. 2010. Teadlik turundus. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Kütioru Avatud Ateljee. <http://www.metsas.ee/et/ateljee>, (15.05.2019).

Maiste, V-S. 2016. Filosoofia/Esteetika I ja II. [Käsikirjaline loengukonspekt]. Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia.

Mooste Kunstikeskus. <http://www.moostemois.ee/Kunstikeskus>, (15.05.2019).

MT tegevusstrateegia 2016-2021

Perens, A. 2001. Projektijuhtimine. Tallinn: Sihtasutus Eesti Kutsehariduse Reform.

Raud, R. 2013. Mis on kultuur? Sissejuhatus kultuuriteooriasse. Tallinna Ülikooli Kirjastus. Tallinn.

Salla, S. 2007. Projektijuhtimine. Praktiline käsiraamat näidisprojektiga. Tallinn: TLÜ Kirjastus.

Schopenhauer, A. 2014. Elutarkus. Tallinn: Pilgrim

Summatavet, K. 2016. Traditsioon? Inspiratsioon! Allikad arhailise kultuuri süvakihtides. Õpetatud Eesti Seltsi aastaraamat / Annales Litterarum Societatis Esthonicae.

Talving, H., Tamjärv M. 2006. Esna-kareda miljööväärtusliku ala ajaloolis-arhitektuuriline uuring ja piirkonna turismipotentsiaali hindamine. Tallinn: Eesti Vabaõhumuuseum.

Voronja galerii. <http://voronjagalerii.ee/>, (15.05.2019).

LISAD

Lisa 1 Avasündmuse päevakava

Esna Galerii ja avanäituse „Meisterlikkuse ajatus“ avamise päevakava

13. aprill 2019

13:00 galerii uksed avatud, võimalus tutvuda näituse ja püsiekspositsiooniga

14:00 Esna Galerii avamine: Martin Bristoli avasõnad ja tervituskõned

15:00 avanäituse „Meisterlikkuse ajatus“ avamine

Ajaloolase Piret Lotmani ettekanne Järvamaa pastorst ja esimeste eestikeelsete raamatute autorist Heinrich Stahlist (1600–1657).

Graafik Nestor Ljutjuk tutvustab Ukraina Kultuurikeskuses käsitsi valminud trükist „Poeetiline Punane Raamat“.

Vestlusring meisterlikkuse ajatute väärtuse üle. Osalevad ajaloolane Aivar Põldvee, galerii peremees Martin Bristol, köiteekspert Rene Haljasmäe, Nestor Ljutjuk ja Piret Lotman. Vestlust suunab kirjandusteadlane Aija Sakova.

Ettelugemine originaaltrükistest. Muusikalised vahepalad Lee Taulilt.

17:00 Lilian Bristoli tekstiili- ja kuldtikandi töökojaga tutvumine ja võimalus osaleda Nestor Ljutjuki kalligraafia ja trükikunsti abc töötoas.

Kohapeal Esna Galerii postkaardi trükkimise ja saatmise võimalus

Lisa 2 Avasündmuse korraldamise ajakava

Projekti tegevused nädalate kaupa		Vastutaja	2019 aasta nädalad																
			4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
Eeltegevused	Meeskonna kokkupanek																		
	Avastündmuse kontseptsiooni väljatöötamine																		
	Riskianalüüs																		
	Kokkulepped esinejate ja kaastöö tegijatega																		
	Eelarve koostamine																		
	Kokkulepped vanaraamatu deponeerimiseks																		
	Kokkulepped Laboraga (ekspositsioon)																		
	Kokkulepped Laboraga (töötoad)																		
	Meeskonna koosolekud																		
Tehnika, ruumide ja ekspositsiooni ettevalmistamine	Suurpuhastus																		
	Vitriinide paigaldus																		
	Näituse ülespanek ja ruumi kohandamine																		
Turundustegevused	Meediaplaani väljatöötamine																		
	Tekstilise sisumaterjali loomine																		
	Visuaalide loomine																		
	Kodulehe loomine																		
	FB, Instagrami lehe loomine																		
	Kutsete väljasaatmine ja telefonikõne																		
	Pressiteadete väljasaatmine																		
	Ajakirjanikega otsekontakt																		
	Järelkajastuste kokkupanek ja ilmutamine																		
Rahastajate leidmine	Rahastustaotluste esitamine																		
	Taotluste aruanded																		
Järeltegevused	Kokkuvõtted ja eneserefleksioon																		
	Tänukirjad kaastöö tegijatele																		

Lisa 3 Riskianalüüs

Mida arvame juhtuvat	Tõenäosus (T)	Mõju (M)	Riski suurus (TxM)	Kus?	Millal?	Mida on võimalik teha selle vältimiseks?	Mida teha kui see siiski juhtub?	Vastutaja
Tehnika rike (heli, valgus)	1	2	2	Sündmuse toimumise paigas (saal, tekstiilitöökoda)	Kogu sündmuse toimumise päeva vältel	Tehnika eelnev kontroll, kogu kaabeldus peidetud põrandasse; valgustuslahendus testitud ja koormustaluvusel vastav	Alternatiivne juhtmevaba helisüsteem laetud akuga; alternatiivsete toiteallikate valmidus	Projektijuht
Tulekahju siseruumides	1	3	3	Kogu hoones	Enne sündmust ja sündmuse ajal	Veenduda, et maja varuväljapääsud oleks kõik lukustamata ja vabad, vältida pürotehnilisi künnlaid tordil, tulekustutid nähtaval kohal.	Inimesed evakueerida, kutsuda päästeteenistus, proovida tuli lokaliseerida olemasolevate kustutusvahenditega	Projektijuht
Keegi vajab arstiabi	1	2	2	Sündmuse toimumise paigas ja selle lähiümbruses	Kogu sündmuse toimumise päeva vältel	Tagada kaasavõetud lastele juhendajaga tegevused. Tagada soovijatele ligipääs kogu päeva jooksul joogiveele	Kutsuda kiirabi, anda abi, sündmusel omada esmaabikotti.	Projektijuht

Mida arvame juhtuvat	Tõenäosus (T)	Mõju (M)	Riski suurus (TxM)	Kus?	Millal?	Mida on võimalik teha selle vältimiseks?	Mida teha kui see siiski juhtub?	Vastutaja
Programm läheb ajaliselt nihkesse ja publik muutub ärevaks	2	2	4	Sündmuse toimumise paigas (saal, tekstiilitöökoda)	Sündmuse ajal	Planeerida piisav ajapuhver inimeste saabumiseks, varustada kõik külalised täpsete sõidujuhistega, tagada programmis piisav ajapuhver, olla valmis alternatiivseteks vahetegevusteks, määrata päevajuht, kes vastutab ajas püsimise eest	Teavitada publikut, vabandada, täita tekkivad pausid muusikaliste vahepaladega	Projektijuht/ Programmi-juht
Kaootilisest parkimisest tekkiv liiklusrisk	2	2	4	Maja kõrva oleval parkimisplatsil	Kogu sündmuse toimumise päeva vältel	Tagada parkimise korraldus esimestest autodest alates	Sekkuda koheselt ning paluda ringi parkida; õnnetuse korral vastavalt olukorrale kus keegi vajab arstiabi	Projektijuht
Eksponaadid võivad saada viga või vigastada kukkumisel külastajaid	2	3	6	Sündmuse toimumise paigas (saal)	Kogu sündmuse toimumise päeva vältel	Professionaalseks kasutamiseks mõeldud riputussiinide paigaldus, lukustatavad vitriinkapid, mille lähistel tagada piisava distantsiga liikumisruum	Suunata inimesed kõrvale, toimetada viga saanud eksponaat kõrvaruumi, inimese vigastuse korral lähtuvalt olukorrast kui keegi vajab arstiabi	Projektijuht

Lisa 4 Meediaplaan

Meediakanali nimetus	Link uudisele ja ilmumise aeg
I Eelkajastused:	
kultuur.err.ee	https://kultuur.err.ee/927174/jarvamaal-avatakse-aeglustumist-vaartustav-galerii (Ilmus 5.04.2019)
Postimees	https://kultuur.postimees.ee/6562173/esna-galeriis-avatakse-meisterlikkusele-ja-aeglustumisele-puhendatud-naitus (Ilmus 5.04.2019)
Järva Teataja	https://jarvateataja.postimees.ee/6562268/esna-galeriis-avatakse-meisterlikkusele-puhendatud-naitus (Ilmus 5.04.2019)
II Järelkajastused:	
Aktuaalne Kaamera ja kultuur.err.ee	https://kultuur.err.ee/930441/galerii-ja-video-eesti-sai-veel-uhe-eragalerii-vorra-rikkamaks Ilmus 15.04.2019
Järva Teataja	https://jarvateataja.postimees.ee/6572996/esna-eragalerii-teeb-kummarduse-tippmeistritele (Järva Teataja laupäevalehe keskne lugu 20.04.2019)
Kultuur.err.ee	https://kultuur.err.ee/937112/aija-sakova-meisterlikkuse-ja-erakordsuse-ilmnemise-voimalikkus (Ilmus 7.05.2019)

Lisa 5 Planeeritud eelarve ja täitmine

Kulu liik	Summa	Täitmine	Katteallikas
kuraatori tasu (eeltööd, kokkulepped esinejate ja raamatukogudega)	360€	250€	Järvamaa ekspertgrupp (Eesti Kultuurkapital)
Raamatuvitriinide rent	160€	180€	Rendi asemel ostsime omavahenditest kolm klaasvitriini, mida saame edaspidi kasutada
Raamatute ja vitriini transport	72€	72€	Omavahenditest
Esinejate honorar (3 esinejat)	600€	0€	Kuna rahvakunsti sihtkapital otsustas sündmuse toimumist mitte toetada, siis sündmuse toimumise nimel loobusid esinejad kokkulepitud honoraridest
Muusikaline programm	200€	0€	Kuna rahvakunsti sihtkapital otsustas sündmuse toimumist mitte toetada, siis sündmuse toimumise nimel loobus muusik kokkulepitud honoraridest
Päevajuht (sh trantsport)	160€	160€	Järvamaa ekspertgrupp (Eesti Kultuurkapital)
Fotografeerimine	225€	120€	Järvamaa ekspertgrupp (Eesti Kultuurkapital).
Kokkuvõtvate tekstide loomine	240€	-	Kuna rahvakunsti sihtkapital otsustas sündmuse toimumist mitte toetada, siis loobusime esialgu tegevusest ja ostime täiendavaid rahastamise võimalusi.
Suupisted (60 in.)	540€	524€	Omavahenditest
Kokku	2557€	1306€	530€ Järvamaa ekspertgrupp (Eesti Kultuurkapital), 776€ omavahenditest

SUMMARY

This paper overviews the preparation and conduction of the opening of Esna Gallery and exhibition „Timelessness of Mastership“ at April 13th 2019. The primary goal of the event was to position the newly created venue in local culture and services scene.

The paper includes analysis of options for the newly emerged venue and describes the organizing process for the opening exhibition, including overview of teamwork, marketing activities, risk analysis, budget report and socioeconomic analysis.

Esna Gallery grew out from deep respect for people who have profound knowledge and understanding of a specific field and from desire to create an environment where the work of such people could be presented. Celebration of mastery is the underlying principle. The future events (as was the opening event) at Esna Galerii will be dedicated to slowing down and going deeper – essential components of mastery, together with knowledge of materials and techniques and talent.

The national media coverage can be brought out as another quantifiable outcome of the opening event, aside from the high level of cultural significance. The main focus of event production was on creation of an interdisciplinary format with wider cultural significance and this was successful in all aspects. For autumn 2019 the next event of similar scale is planned.

Over the course of my studies I have learned the kind of responsibilities entailed in cultural management and also very broad-based set of skills and knowledge supporting the creation and conduction of cultural activities.

Esna Gallery is the result of joint efforts of several dedicated individuals. The idea and realization are the result of close collaboration with my wife Lilian Bristol and the support of our children. For intellectual contribution and invaluable support in preparing and conducting the opening event I am most grateful to Aija Sakova, and I am also deeply grateful to my thesis advisor Tiiu Männiste for helping to make sense of it all.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Martin Bristol

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „ESNA GALERII JA NÄITUSE „MEISTERLIKKUSE AJATUS“ AVASÜNDMUS“, mille juhendaja on Tiiu Männiste,
 - 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
 - 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Viljandis,

15.05.2019